

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
Manuel CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2018 m. lapkričio 15 d.¹

Sujungtos bylos C-487/17–C-489/17

**Alfonso Verlezza,
Riccardo Traversa,
Irene Cocco,
Francesco Rando,
Carmelina Scaglione,
Francesco Rizzi,
Antonio Giuliano,
Enrico Giuliano,
Refecta Srl,
E. Giovi Srl,
Vetreco Srl,
SE.IN Srl (C-487/17),
Carmelina Scaglione (C-488/17),
MAD Srl (C-489/17),
dalyvaujant:**

**Procuratore della Repubblica del Tribunale di Roma,
Procuratore generale della Repubblica presso la Corte Suprema di Cassazione**

(*Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas, Italija) pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

„Prejudicinis klausimas – Aplinka – Direktyva 2008/98/EB – Atliekos – Sprendimas 2000/532/EB – Europos atliekų sąrašas – Atliekų klasifikavimas – Poriniai įrašai – Atliekos, kurioms galima priskirti pavojingųjų ir nepavojingųjų atliekų kodus – Atliekos, susidarancios mechaniškai apdorojant komunalines atliekas“

1. Pavojingosios atliekos, kurios iš esmės atsiranda chemijos pramonėje, nesudaro didelės visų ES susidaranciu atliekų dalies, tačiau jos gali turėti labai didelį poveikį aplinkai, jeigu jų tvarkymas ir kontrolė nevykdomi tinkamai. Visų pirma pavojingųjų cheminių medžiagų gali būti atliekose, susidaranciose mechaniškai apdorojant komunalines atliekas, kaip antai bylose, kuriose pateikti šie prašymai priimti prejudicinį sprendimą, nagrinėjama atvejais.

¹ Originalo kalba: ispanų.

2. Jei neklystu, nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas turi pirmą kartą nuspręsti dėl vadinamųjų *porinių įrašų* (angl. – *mirror entries*)² priskyrimo atliekoms, nurodytoms Sprendime 2000/532/EB³ pateiktame Europos atliekų sąrašė (toliau – EAS). Jis turės nustatyti taisykles, kurių šiuo tikslu reikia laikytis, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų nustatyti, ar kaltinamieji įvairiose baudžiamosiose bylose Italijoje neteisėtai prekiaavo atliekomis, kurias laikė nepavojingomis, nors jos buvo pavojingos.

I. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Direktyva 2008/98/EB⁴

3. Šios direktyvos 3 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

- 1) „atliekos“ – medžiaga ar objektas, kurio turėtojas atsikrato, ketina ar privalo atsikratyti;
- 2) „pavojingos atliekos“ – atliekos, kurios turi vieną ar keletą pavojingų savybių, išvardytų III priede;
- <...>
- 6) „atliekų turėtojas“ – atliekų gamintojas arba fizinis ar juridinis asmuo, kuris turi atliekų;
- 7) „prekiautojas“ – įmonė, atliekanti pagrindinį vaidmenį perkant ir paskui parduodant atliekas, įskaitant tuos prekyautojus, kurie atliekų neįsigyja fiziškai;
- 8) „tarpininkas“ – įmonė, kitų vardu organizuojanti atliekų naudojimą ar šalinimą, įskaitant tokius tarpininkus, kurie atliekų neįsigyja fiziškai;
- 9) „atliekų tvarkymas“ – atliekų surinkimas, vežimas, naudojimas ir šalinimas, taip pat tokių operacijų priežiūra ir šalinimo vietų vėlesnė priežiūra, įskaitant prekyautojo ar tarpininko tokio pobūdžio veiksmus;
- 10) „surinkimas“ – atliekų rinkimas, įskaitant preliminarų atliekų rūšiavimą ir preliminarų saugojimą, tam, kad jos būtų nuvežtos į atliekų apdorojimo įrenginius;

<...>“

2 Tai tokios atliekos, kurios atsižvelgiant į tai, ar jose yra pavojingųjų cheminių medžiagų, iš esmės gali būti priskiriamos prie pavojingųjų arba nepavojingųjų atliekų.

3 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimas 2000/532/EB, keičiantis Sprendimą 94/3/EB, nustatantį atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 1 straipsnio a dalį, ir Tarybos sprendimą 94/904/EB, nustatantį pavojingųjų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingųjų medžiagų [pranešta dokumentu C(2000) 1147] (OL L 226, 2000, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 5 t., p. 151) 1 straipsnio 4 dalį, iš dalies pakeistą 2014 m. gruodžio 18 d. Tarybos sprendimu 2014/955/EB (OL L 370, 2014, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 165) (toliau – Sprendimas 2000/532).

4 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008, p. 3).

4. Direktyvos 7 straipsnyje „Atliekų sąrašas“ numatyta:

„1. Priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas, susijusias su Sprendimu 2000/532/EB nustatyto atliekų sąrašo atnaujinimu, patvirtinamos pagal 39 straipsnio 2 dalyje numatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu. Į atliekų sąrašą įtraukiamos pavojingos atliekos, jame atsižvelgiama į atliekų kilmę bei sudėtį ir prireikus į pavojingų medžiagų koncentracijos ribines vertes. Atliekų sąrašas yra privalomas nustatant, kurios atliekos turi būti laikomos pavojingomis atliekomis. Medžiagos ar objekto įtraukimas į sąrašą nereiškia, kad tai visuomet yra atliekos. Medžiaga ar objektas laikomas atliekomis tik tada, kai atitinka 3 straipsnio 1 punkte pateiktą apibrėžtį.

2. Valstybė narė atliekas gali laikyti pavojingomis, net jeigu jos nėra įtrauktos į atliekų sąrašą, kai tos atliekos turi vieną ar daugiau III priede išvardytų savybių. Valstybė narė nedelsdama apie visus tokius atvejus informuoja Komisiją. Ji juos aprašo 37 straipsnio 1 dalyje numatytoje ataskaitoje ir suteikia Komisijai visą su tuo susijusią informaciją. Atsižvelgiant į gautus pranešimus, sąrašas peržiūrimas siekiant nuspręsti dėl jo patikslinimo.

3. Kai valstybė narė turi įrodymų, kad konkrečios atliekos, į sąrašą įtrauktos kaip pavojingos, neturi jokių III priede išvardytų savybių, ji tas atliekas gali laikyti nepavojingomis. Valstybė narė nedelsdama apie visus tokius atvejus informuoja Komisiją ir pateikia Komisijai visus reikalingus įrodymus. Atsižvelgiant į gautus pranešimus, sąrašas peržiūrimas siekiant nuspręsti dėl jo patikslinimo.

4. Negalima pavojingų atliekų perklasifikuoti į nepavojingas, jei jos buvo atskiestos arba sumaišytos siekiant sumažinti pradines pavojingų medžiagų koncentracijas, kurios būtų mažesnės negu nustatytos mažiausios ribinės vertės, kurioms esant atliekos apibrėžiamos kaip pavojingos.

<...>

6. Valstybės narės gali laikyti atliekas nepavojingomis pagal 1 dalyje minėtą atliekų sąrašą.

<...>“

5. Direktyvos 2008/98 III priede su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) Nr. 1357/2014⁵, pateiktas įvairių savybių, dėl kurių atliekos tampa pavojingos, sąrašas. Dėl bandymo metodų nurodyta:

„Naudojami Tarybos reglamento (EB) Nr. 440/2008 ir kituose atitinkamuose [Europos standartizacijos komiteto (CEN)] dokumentuose aprašyti metodai arba kiti tarptautiniu lygmeniu pripažįstami bandymų metodai ir gairės.“

2. *Sprendimas 2000/532*

6. Sprendimo priedo skyriuje „Vertinimas ir klasifikavimas“ esančiame 2 punkte („Atliekų priskyrimas [prie] pavojing[ų] atliek[ų]“) numatyta:

Visos atliekos, kurios atliekų sąrašė pažymėtos žvaigždute (*), laikomos pavojingosiomis atliekomis pagal Direktyvą 2008/98/EB, nebent taikomas tos direktyvos 20 straipsnis.

5 2014 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1357/2014, kuriuo pakeičiamas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas III priedas (OL L 365, 2014, p. 89).

Jei tam tikroms atliekomis galima priskirti tiek pavojingųjų, tiek nepavojingųjų atliekų kodus, tuomet:

- į suderintą atliekų sąrašą atliekos turėtų būti įrašomos kaip pavojingosios ir pateikiama bendra arba konkreti nuoroda, kad tai yra pavojingosios medžiagos, tik jei tose atliekose yra atitinkamų pavojingųjų medžiagų, dėl kurių atliekos turi vieną ar daugiau iš HP 1–HP 8 ir (arba) HP 10–HP 15 pavojingųjų savybių, išvardytų Direktyvos 2008/98/EB III priede. Pavojingoji savybė HP 9 (užkrečiamoji) vertinama pagal atitinkamus valstybės narės teisės aktus arba informacinius dokumentus.
- Pavojingoji savybė gali būti įvertinta remiantis medžiagų koncentracija atliekose, kaip nurodyta Direktyvos 2008/98/EB III priede arba, jei Reglamente (EB) Nr. 1272/2008 nenurodyta kitaip, atliekant bandymą pagal Reglamentą (EB) Nr. 440/2008 ar kitus tarptautiniu mastu pripažintus bandymų metodus ir gaires, atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 1272/2008 7 straipsnį dėl bandymų su gyvūnais ir žmonėmis.

<...>“

B. Italijos teisė

7. *Decreto Legislativo n.º 152/2006*⁶ 184 straipsnyje reglamentuota atliekų klasifikacija ir pagal kilmę išskirtos komunalinės ir specialiosios atliekos. Šios, atsižvelgiant į pavojingumą, priskiriamos prie pavojingųjų arba nepavojingųjų atliekų. Pavojingosiomis laikytos nebuitinės atliekos, aiškiai priskirtos prie tokių ir pažymėtos žvaigždutėmis D priedo sąrašė.

8. Įstatyminio dekreto Nr. 152/2006 D priede, pateiktame ketvirtoje dalyje, numatyta sukurti Europos teisės aktus atitinkantį atliekų sąrašą.

9. Įstatyminio dekreto Nr. 152/2006 pirminės versijos 184 straipsnio 4 dalyje numatyta priimant tarpministerinį dekretą parengti atliekų sąrašą, atitinkantį Direktyvą 75/442/EEB⁷, Direktyvą 91/689/EEB⁸ ir Sprendimą 2000/532. Be to, jame nurodyta, kad, kol bus priimtas būsimas dekretas, toliau taikomos 2002 m. balandžio 9 d. Aplinkos ir teritorijos apsaugos ministro potvarkio nuostatos, pateiktos minėtame D priede.

10. Vėliau buvo padaryti keli D priedo pakeitimai:

- Pirma, 2010 m. gruodžio 3 d. *Decreto Legislativo n.º 205*⁹ (Įstatyminis dekretas Nr. 205), kuriuo jam suteiktas pavadinimas „Atliekų sąrašas, nustatytas 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimu 2000/532/EB“.
- Antra, 2012 m. kovo 24 d. Įstatymu Nr. 28 dėl ypatingų ir skubių priemonių aplinkos srityje¹⁰.

6 *Decreto legislativo 3 aprile 2006, n. 152, Norme in materia ambientale (GU Serie Generale n. 88 de 14 de abril de 2006 – Supplemento Ordinario n. 96)* (2006 m. balandžio 3 d. Įstatyminis dekretas Nr. 152 dėl aplinkos apsaugos normų) (toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 152/2006).

7 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva dėl atliekų (OL L 194, 1975, p. 47; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 23; EE 15/01, p. 129).

8 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyva dėl pavojingų atliekų (OL L 377, 1991, p. 20; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 78).

9 2010 m. gruodžio 3 d. *Decreto legislativo n. 205, Disposizioni di attuazione della direttiva 2008/98/CE del Parlamento europeo e del Consiglio del 19 novembre 2008 relativa ai rifiuti e che abroga alcune direttive (GU Serie Generale Nr. 288 – Supplemento Ordinario Nr. 269, 2010 m. gruodžio 10 d.)*.

10 *Testo del decreto-legge 25 gennaio 2012, n. 2 (GURI Serie Generale n. 20 de 25 de enero de 2012), coordinato con la legge di conversione 24 marzo 2012, n. 28, recante: «Misure straordinarie e urgenti in materia ambientale»* (GURI, Serie Generale Nr. 71, 2012 m. kovo 24 d.).

– Trečia, 2014 m. rugpjūčio 11 d. Įstatymu Nr. 116¹¹, kuriuo, be kita ko, įtvirtintos neatidėliotinos aplinkos apsaugos nuostatos.

11. Šiuo įstatymu pakeista D priedo įžanga, įtraukiant nuostatas, kurias vėliau¹² nagrinėsiu.

12. 2017 m. birželio 20 d. Dekreto įstatymo Nr. 91/2017 (Skubios priemonės, skirtos *Mezzogiorno* (Italija) vystymuisi)¹³, galiojančio nuo 2017 m. birželio 21 d., bet nepatvirtinto prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo dieną, 9 straipsniu panaikinti Įstatyminio dekreto Nr. 152/2006 ketvirtos dalies D priedo 1–7 punktai ir jie pakeisti šiuo tekstu:

„Atliekas klasifikuoja gamintojas, priskirdamas joms tinkamą Europos atliekų katalogo (EAK) kodą ir taikydamas Sprendime 2014/955/ES ir 2014 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 1357/2014 įtvirtintas nuostatas.“

II. Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

13. Prejudiciniai klausimai pateikti vykstant trimis baudžiamiesiems procesams, pradėtiems trisdešimties asmenų atžvilgiu, kurie kaltinami įvykdę neteisėtos organizuotos prekybos atliekomis nusikaltimą, numatytą Įstatyminio dekreto Nr. 152/2006 260 straipsnyje.

14. Tarp kaltinamųjų yra sąvartynų valdytojai, įmonės, saugančios atliekas, specialistai ir tyrimų laboratorijos. Prokuratūra juos kaltina neteisėtais tikslais poriniais įrašais pažymėtas atliekas priskyrus prie nepavojingųjų atliekų, atlikus dalines, negriežtas ir neišsamias analizes. Šios atliekos buvo tvarkomos nepavojingųjų atliekų sąvartynuose.

15. 2016 m. lapkričio 22 d. ir 2017 m. sausio 16 d. tyrimą atliekantis Romos teismas prokuratūros prašymu, siekdamas surinkti įrodymus, nurodė areštuoti (tačiau su galimybe naudoti) įvairius sąvartynus, kuriuose buvo tvarkomos atliekos. Taip pat nurodė areštuoti jų savininkų turtą ir šešiams mėnesiams paskyrė teismo pareigūną valdyti sąvartynus ir atliekų gamybos bei rinkimo vietas.

16. 2017 m. vasario 28 d. *Tribunale di Roma – Sezione per il riesame dei provvedimenti di sequestro* (Romos teismas – Nutarčių dėl arešto peržiūros kolegija) nusprendė dėl kai kurių kaltinamųjų pateiktų prašymų dėl peržiūros. Jis trimis sprendimais panaikino teismo paskirtas priemones, nes sutiko su prokuratūros pateiktu aiškinimu, grindžiamu atliekų pavojingumo prezumpcija.

17. *Procuratore della Repubblica presso il Tribunale di Roma – Direzione distrettuale antimafia* (Respublikos prokuratūra prie Romos teismo – Apygardos kovos su mafija direktoratas) apskundė šiuos sprendimus *Corte suprema di Cassazione* (Kasacinis Teismas, Italija) ir nurodė, kad pirmosios instancijos teismas, pripažindamas gynybos argumentus pagrįstais, klaidingai aiškino nacionalinės teisės normas ir Sąjungos teisę, susijusią su atliekų, kurioms priskiriami poriniai įrašai, kvalifikavimu.

11 *Testo del decreto-legge 24 giugno 2014, n. 91 (GURI Serie Generale n. 144 de 24 de junio de 2014), coordinato con la legge di conversione 11 agosto 2014, n. 116, recante: «Disposizioni urgenti per il settore agricolo, la tutela ambientale e l'efficientamento energetico dell'edilizia scolastica e universitaria, il rilancio e lo sviluppo delle imprese, il contenimento dei costi gravanti sulle tariffe elettriche, nonché per la definizione immediata di adempimenti derivanti dalla normativa europea»* (GURI, Serie Generale Nr. 192 – Supplemento Ordinario Nr. 72, 2014 m. rugpjūčio 20 d.) (toliau – Įstatymas Nr. 116/2014).

12 Šios išvados 46 ir 47 punktai.

13 *Decreto-legge 20 giugno 2017, n. 91, recante: «Disposizioni urgenti per la crescita economica nel Mezzogiorno»* (GURI, Serie Generale Nr. 141, 2017 m. birželio 20 d.).

18. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad siekiant pripažinti, jog buvo padarytas nusikaltimas, taigi ir nustatyti, ar ginčijamos atliekos, pažymėtos poriniais įrašais, buvo apibūdintos ir klasifikuotos teisingai, reikia išaiškinti Sprendimo 2014/955 ir Reglamento Nr. 1357/2014 taikymo sritis. Tik taip galima išsiaiškinti, kokios analizės (cheminės, mikrobiologinės ir kt.) būtinos nustatant pavojingųjų cheminių medžiagų buvimą atliekose, siekiant jas apibūdinti ir vėliau klasifikuoti priskiriant pavojingųjų arba nepavojingųjų atliekų kodą.

19. Teismas *a quo* taip pat teigia, kad dėl poriniais įrašais pažymėtų atliekų klasifikavimo Italijoje kilo daug diskusijų:

- dalyje doktrinos pasisakoma už vadinamąją „tikrumo tezę“ arba „pavojingumo prezumpciją“, pagal kurią, remiantis atsargumo principu, daroma prielaida, kad atliekos yra pavojingos, nebent įrodyta priešingai¹⁴,
- kita doktrinos dalyje pasisakoma už priešingąją, vadinamąją „tikėtinumo“, tezę, pagal kurią tvaraus vystymosi principas reiškia, kad reikia iš anksto, atliekant tinkamas analizes, įvertinti atliekos pavojingumą¹⁵.

20. *Corte suprema di Cassazione* (Kasacinis teismas) nurodo savo paties jurisprudenciją, susijusią su Įstatymu Nr. 116/2014 padarytais pakeitimais. Joje įtvirtintas principas, pagal kurį, kiek tai susiję poriniais įrašais pažymėtomis atliekomis, jų gamintojas ar turėtojas, siekdamas jas kvalifikuoti ir priskirti joms pavojingųjų ar nepavojingųjų atliekų kodą, privalo atlikti būtinas analizes, skirtas nustatyti pavojingųjų cheminių medžiagų buvimui ir koncentracijos ribų viršijimui. Atliekos gali būti klasifikuojamos kaip nepavojingosios tik jei konkrečiu atveju nustatoma, kad jose nesiekiamos ar neviršijamos atitinkamos ribos¹⁶.

21. Siekdamas išsklaidyti savo abejones dėl Sąjungos teisės normų šioje srityje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus, identiškus trijose bylose:

- „1. Ar, kiek tai susiję su poriniais įrašais pažymėtų atliekų klasifikavimu, Sprendimo 2014/955/ES priedas ir Reglamentas Nr. 1357/2014 turi būti aiškinami taip, kad atliekų, kurių sudėtis nežinoma, gamintojas turi jas pirmiausia apibūdinti, ir, jei taip, kokios apimties turi būti toks apibūdinimas?
2. Ar pavojingųjų cheminių medžiagų turi būti ieškoma laikantis vienodų ir iš anksto nustatytų būdų?
3. Ar pavojingųjų cheminių medžiagų paieška turi būti grindžiama tiksliai ir reprezentatyvia patikrinimu, atsižvelgiant į atliekų sudėtį, kai ji žinoma arba nustatyta apibūdinimo etape, ar vis dėlto pavojingųjų cheminių medžiagų paieška gali būti atliekama remiantis tikimybės kriterijais, atsižvelgiant į tai, kokių medžiagų pagrįstai galėtų būti atliekose?

14 Šios pozicijos šalininkai palankiai priėmė procedūras, įtvirtintas Įstatyme Nr. 116/2014, ir pabrėžė jo atitiktį Sprendimui 2000/532, Europos Komisijos gairėms ir ataskaitoms ar techniniams vadovams, priimtiems kitose valstybėse narėse ir susijusiems su pavojingosiomis atliekomis, taip pat Direktyvai 2014/955 ir Reglamentui Nr. 1357/2014. Dvi iš tokių ataskaitų yra Prancūzijos ekologijos ministerijos (MEDDE) parengta ataskaita Nr. 4/2/2016) („Classification réglementaire des déchets. Guide d'application pour la caractérisation et dangerosité“) ir „Hazardous waste, Interpretation of the definition and classification of hazardous waste (Technics Guidance WM2)“, pirmą kartą paskelbta 2003 m. Jungtinėje Karalystėje.

15 Šiuo požiūriu Įstatymas Nr. 116/2014 sektoriaus veiklos vykdytojams turėjo neigiamą ekonominį ir techninį poveikį. Reikalavimas įrodyti, kad atliekos nepavojingos, reiškia *probatio diabolica*, pagal kurią gamintojas bet kuriuo atveju privalo jas klasifikuoti kaip pavojingasias. Šios tezės gynėjai mano, kad minėtas įstatymas neatitiko Sąjungos teisės aktų, ir teigia, kad Dekretas įstatymas Nr. 91/2017, kuriuo panaikintos Įstatyme Nr. 116/2014 nustatytos procedūros, patvirtina jų poziciją.

16 2016 m. gegužės 3 d. Sprendimas *Arduini ir kt.* (Nr. 46897, Rv. 26812601).

4. Kai abejojama arba neįmanoma tvirtai įsitikinti, ar atliekose yra pavojingųjų cheminių medžiagų, ar laikantis atsargumo principo tokios atliekos turi būti klasifikuojamos ir vertinamos kaip pavojingosios?

22. *Procuratore generale della Repubblica presso la Corte Suprema di Cassazione* (Prokuratūra prie Kasacinio teismo), *Vetreco srl.*, F. Rando, *MAD srl.*, A. Verlezza, A. ir E. Giuliano, Italijos Respublikos vyriausybė ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas.

23. 2018 m. rugsėjo 6 d. įvykusiame teismo posėdyje pastabas pateikė F. Rando, *E. Giovi Srl*, *Vetreco Srl*, *MAD Srl*, Italijos Respublikos vyriausybės, Komisijos ir *Procuratore della Repubblica presso il Tribunale di Roma* (Respublikos prokuratūra prie Romos teismo) atstovai.

III. Atsakymas į prejudicinius klausimus

A. Dėl priimtimumo

24. Prokuratūra prie Kasacinio teismo, F. Rando ir *Vetreco srl.* pateikė įvairių argumentų dėl prejudicinių klausimų nepriimtimumo.

25. F. Rando teigia, kad minėti klausimai nepriimtini, nes grindžiami Įstatymo Nr. 116/2014 taikymu, o tai yra techninis reglamentas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/34/EB 8 straipsnį¹⁷, kuris netaikytinas fiziniams ir juridiniams asmenims, nes apie jį nebuvo pranešta Komisijai.

26. Nesutinku su šiais prieštaravimais. Įstatyme Nr. 116/2014 įtvirtinta Italijos teisės nuostata dėl poriniais įrašais pažymėtų atliekų klasifikavimo priimta siekiant įgyvendinti ir taikyti Sąjungos teisės aktus, susijusius su atliekų klasifikavimu. Nepaisant to, ar šis įstatymas būtų techninis reglamentas, ar ne, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 98/34, pagal jos 8 straipsnio 1 dalį ir 10 straipsnio 1 dalį nacionaliniams techniniams reglamentams, priimtiems įgyvendinant Sąjungos suderinimo normas, taikoma pareigos pranešti Komisijai išimtis. Bet kuriuo atveju, siekiant nustatyti, ar Italijos įstatymas yra techninis reglamentas, reikėtų atsakyti dėl esmės, o to negalima perkelti į atsakymo dėl prejudicinių klausimų priimtimumo etapą.

27. Likę prieštaravimai susiję su (juos palaikančių asmenų manymu, nepakankamu) faktinių ir teisinių ginčų aplinkybių aprašymu:

- F. Rando argumentuoja, kad byloje, kurioje priimta nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla C-489/17), aiškiai nenurodyta, jog jis buvo atsakingas už išvežimą į tam tikrus sąvartynus, ir nesprenžiamas joks klausimas dėl Direktyvos 1999/31/EB ir Sprendimo 2003/33/EB¹⁸ taikymo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmęs teismas kaip faktinių aplinkybių taip pat nenurodė jo pateiktų cheminių analizių, kuriomis remdamasi laboratorija atliekoms priskyrė EAK kodą 19 12 12 (nepavojingųjų atliekų porinis įrašas).

17 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, nustatanti informacijos apie techninius standartus ir reglamentus teikimo tvarką (OL L 204, 1998, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337). Nuo 2015 m. spalio 6 d. ši direktyva kodifikuota ir pakeista 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015, p. 1).

18 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva dėl atliekų sąvartynų (OL L 182, 1999, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 228) ir 2002 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimas, kuriuo pagal Direktyvos 1999/31/EB 16 straipsnį ir II priedą nustatomi atliekų priėmimo į sąvartynus kriterijai ir tvarka (OL L 11, 2003, p. 27; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 314).

- *Vetresco srl* teigia, kad prejudiciniai klausimai nebūtini, nes yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo jurisprudencija dėl kriterijų, taikytinų poriniais įrašais pažymėtų atliekų klasifikavimui. Taigi jam reikėtų tik įvertinti faktines aplinkybes ir pritaikyti savo jurisprudenciją, todėl į Teisingumo Teismą kreiptis nereikia.
- Prokuratūra prie Kasacinio teismo mano, kad pateiktuose klausimuose aiškiai nenurodytos Sąjungos teisės nuostatos, kurias prašoma išaiškinti, ir tik pirmajame iš jų bendrai nurodyti Sprendimas 2014/955 ir Reglamentas 1357/2014. Jie taip pat neatitinka savarankiškumo reikalavimo, nes nėra patys suprantami be poreikio aiškintis jų motyvų. Pagrindinėje byloje nepaaiškinamos faktinės aplinkybės, susiklosčiusios 2013, 2014 ir 2015 m., ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tik išdėsto savo abejones dėl vieno Sprendimo 2014/955 II priedo 2 punkte vartojamo termino.

28. Nė vienas iš šių prieštaravimų man neatrodo pakankamas, kad visi trys prašymai priimti prejudicinį sprendimą būtų pripažinti nepriimtinais. Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje ne kartą patvirtino, kad galima atsisakyti priimti sprendimą dėl prejudicinio klausimo tik tuo atveju, kai akivaizdu, jog Sąjungos teisės normos, dėl kurios pateiktas klausimas, teisėtumo aiškinimas ar vertinimas nesuję su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai trūksta informacijos apie faktines ar teises aplinkybes, būtinas siekiant atsakyti į pateiktus klausimus¹⁹.

29. Nacionalinis teismas, o ne jame vykstančiame procese dalyvaujančios šalys, turi pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl išaiškinimo, dėl kurio jam kyla abejonių. Taigi jis gali nepateikti klausimų dėl Direktyvos 1999/31 ir Sprendimo 2003/33 aiškinimo F. Rando byloje, jei mano, kad tai nėra būtina. Taip pat gali pateikti kitus klausimus, jei mano, kad jo ankstesnė jurisprudencija gali skirtis ar prieštarauti tai, kuri išplauktų iš atsakymo į prejudicinį klausimą. Bet kuriuo atveju Teisingumo Teismas turi laisvę remtis kitomis Sąjungos teisės normomis, nei nurodytos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kai mano, jog tai būtina siekiant atsakyti į pateiktus prejudicinius klausimus.

30. Šioje byloje matomas nepaneigiamas klausimų ir ginčo dalyko ryšys ir būtinybė išaiškinti Sąjungos teisės normas išplaukia iš nacionalinio teismo pateiktų paaiškinimų. Be to, šioje nutartyje iš esmės nurodytos vykstančio baudžiamojo proceso faktinės ir teisinės aplinkybės, įskaitant pakankamai išsamų taikytinų Italijos teisės normų aprašymą. Žinoma, dėstant aplinkybes galėjo būti nurodyta papildoma informacija apie atliekų rūšis ir atliktas analizes. Vis dėlto šalims niekaip nebuvo draudžiama pateikti pastabas ir manau, kad Teisingumo Teismas turi pakankamai informacijos, kad pateiktų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingą atsakymą.

31. Galiausiai prašymas priimti prejudicinį sprendimą atitinka Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio reikalavimus.

B. Dėl esmės

32. Atliekų klasifikavimas yra būtinas visuose jų egzistavimo etapuose nuo pagaminimo iki galutinio apdorojimo. Pagal jį sprendžiama tiek dėl jų tvarkymo, tiek dėl surinkimo ir ekonominio gyvybingumo, pasirinkimo, ar jas perdirbti, ar šalinti, ir, jei reikia, perdirbimo būdo.

¹⁹ Pavyzdžiui, 2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Gauweiler ir kt.* (C-62/14, EU:C:2015:400) 24 ir 25 punktai, 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Pillbox 38* (C-477/14, EU:C:2016:324) 15 ir 16 punktai, 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514) 19 punktas, 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Ullens de Schooten* (C-268/15, EU:C:2016:874) 54 punktas ir 2017 m. kovo 28 d. Sprendimo *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236) 50 ir 155 punktai.

33. Atliekų priskyrimas prie pavojingųjų sukelia svarbių teisinių pasekmių²⁰, nes Direktyvoje 2008/98 įtvirtintos griežtos jų tvarkymo sąlygos. Be kita ko, reikalaujama pateikti jų stebėsenos įrodymų pagal valstybės narės sukurtą sistemą (17 straipsnis); draudžiama jas maišyti (18 straipsnis); įtvirtintos konkrečios pareigos ženklavimo ir pakavimo srityje (19 straipsnis); ir numatyta, kad pavojingosios atliekos gali būti apdorojamos tik tam skirtuose specialiuose įrenginiuose, dėl kurių gautas konkretus leidimas (suteikiamas pagal jos 23–25 straipsnius)²¹.

34. Savo pirmaisiais trimis klausimais, į kuriuos gali būti atsakyta kartu, teismas *a quo* siekia sužinoti, kaip Direktyvoje 2008/98 (iš dalies pakeistoje Reglamentu Nr. 1357/2014) ir Sprendime 2000/532 (iš dalies pakeistame Sprendimu 2014/955) reglamentuojama atliekų, kurioms gali būti priskirti poriniai įrašai, klasifikavimo procedūra. Savo ketvirtuoju klausimu jis siekia išsiaiškinti, ar pagal atsargumo principą reikalaujama, kad, kai kyla abejonių arba neįmanoma visiškai įsitikinti dėl pavojingųjų cheminių medžiagų buvimo atliekose, joms turi būti priskiriami pavojingųjų atliekų poriniai įrašai.

35. Klausimai reikšmingi atsižvelgiant į argumentus, pateiktus vykstant procesams pirmosios instancijos teisme:

- prokuratūros manymu, gamintojas ar atliekų turėtojas privalo jas klasifikuoti, atsižvelgdamas į atsargumo principą ir atlikęs išsamias analizes. Ji pateikė Europos gaires ir nacionalinius techninius vadovus, siekdama pagrįsti, kad Italijos teisės aktuose įtvirtinta metodika yra Sprendimo 2014/955 ir Reglamento Nr. 1357/2014 techninis papildymas,
- kaltinamųjų teigimu, tyrimas ir jiems nustatytos pareigos grindžiami poriniais įrašais pažymėtų atliekų pavojingumo prezumpcija, kuri prieštarauja įstatymo esmei ir kurios šiuo konkrečiu atveju neįmanoma paneigti. Jie mano, kad nėra jokio būdo, leidžiančio nustatyti visas ar iš esmės visas atliekų sudedamąsias dalis, todėl klasifikacija, kurią atliko remdamiesi ėminių analize, yra teisinga. Be to, nuo 2015 m. birželio 1 d. taikomi Sprendimas 2014/955 ir Reglamentas Nr. 1357/2014, kurie aiškintini taip, kad pagal juos pavojingumo tyrimas turi būti atliekamas tik dėl medžiagų, „susijusių su gamybos procesu“²².

20 Šiuo klausimu žr. N. De Daeleer susistemintą medžiagą, *Droit des déchets de l'UE. De l'élimination à l'économie circulaire*, Bruylant, Briuselis, 2016, p. 253 ir 254.

21 Be to, jos gali būti šalinamos tik pavojingų atliekų sąvartynuose, laikantis tam tikrų sąlygų (Direktyvos 1999/31 6 ir 11 straipsniai), ir jų pervežimui iš vienos valstybės narės į kitą taikoma komunikacijos ir leidimų išdavimo tvarka. Jų eksportas ir importas draudžiamas arba griežtai kontroliuojamas pagal 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo (OL L 190, 2006, p. 1) nuostatas.

22 Šios šalys daro nuorodą į konkrečiai dėl arešto parengtą ir gynybos pateiktą Lacijaus regiono ataskaitą ir į 2017 m. sausio 26 d. kompetentingos ministerijos raštą, kuriame patvirtinamas „Europos nuostatų taikymas nuo 2015 m. birželio 1 d.“. Be to, jos ginčija prokuratūros kaltinimą, remdamosi Dekretu-įstatymu Nr. 91/2017, kuriuo visų pirma panaikinamos nacionalinės teisės normos, susijusios su tyrimais, atliktiniais siekiant klasifikuoti atliekas.

1. Pirmasis, antrasis ir trečiasis prejudiciniai klausimai

36. Remiantis bylų medžiaga ir šalių raštu bei per teismo posėdį pateiktomis pastabomis, ginčai susiję tik su atliekomis, susidarančiomis mechaniškai biologiškai apdorojant komunalines atliekas²³, dėl kurių pavojingumo kyla abejonių ir kurioms dėl to gali būti priskirti poriniai įrašai. Jeigu atliekose yra pavojingųjų cheminių medžiagų ar jos turi pavojingųjų požymių, joms priskiriamas pavojingųjų atliekų porinis įrašas 19 12 11*, tuo tarpu jei šių pavojingųjų požymių nėra, joms priskiriamas nepavojingųjų atliekų porinis įrašas 19 12 12²⁴.

37. Svarbu paaiškinti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikia klausimų dėl mišrių komunalinių atliekų klasifikavimo, kurioms pagal Direktyvos 2008/98 20 straipsnį taikoma nepavojingumo prezumpcija, todėl joms netaikomi pagrindiniai apribojimai, kurie taikomi pavojingosioms atliekoms²⁵.

38. Taigi teismo *a quo* abejonės susijusios su mechaninio komunalinių atliekų apdorojimo atliekomis, kurios neturi būti painiojamos su mišriomis komunalinėmis atliekomis, išvežamomis į sąvartynus. Mano nuomone, dėl šio skirtumo kyla dvejopos pasekmės:

- teisės normos dėl atliekų išmetimo ir priėmimo sąvartynuose netaikomos atliekoms, susidariusioms mechaniškai apdorojant komunalines atliekas²⁶,
- mišrių komunalinių atliekų nepavojingumo prezumpcija netaikytina mechaniškai apdorojant šias atliekas susidarančioms atliekoms. Atliekose, susidarančiose vykdant šį mechaninį apdorojimą, gali būti medžiagų, turinčių pavojingųjų savybių paprasčiausiai dėl to, kad suklydus į mišrias komunalines atliekas galėjo patekti tokių produktų, kaip elementai, spausdintuvų rašalo kasetės ar bet kurios kitos rūšies atliekos, kuriose yra pavojingųjų cheminių medžiagų.

39. Taigi nagrinėsiu atliekas, dėl kurių pavojingumo kyla abejonių ir kurioms dėl to gali būti priskiriami poriniai įrašai; ypač tas, kurios susidaro mechaniškai biologiškai apdorojant komunalines atliekas, kaip antai ginčijamas pagrindinėse bylose.

40. Direktyvos 2008/98 3 straipsnyje „atliekos“ apibrėžtos kaip „medžiaga ar objektas, kurio turėtojas atsikrato, ketina ar privalo atsikratyti“; o „pavojingos atliekos“ – atliekos, kurios turi vieną ar kelias pavojingąsias savybes, išvardytas Direktyvos 2008/98 III priede, kurios buvo pritaikytos atsižvelgiant į mokslo pažangą Reglamentu Nr. 1357/2014, taikytinu nuo 2015 m. birželio 1 d.²⁷

23 Mišrios komunalinės atliekos neabejotinai yra atliekos, kurioms taikoma Direktyva 2008/98. 2013 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Ragn-Sells*, (C-292/12, EU:C:2013:820) 56 punkte numatyta, kad, kiek tai susiję su mišriomis komunalinėmis atliekomis, pagal Reglamento Nr. 1013/2006 11 straipsnio 1 dalies a punktą, siejamą su šio reglamento 20 konstatuojamąja dalimi, ir Direktyvos 2008/98 16 straipsnį leidžiama, jog valstybės narės, siekdamos pagal Direktyvą 2008/98 įgyvendinti artumo, perdėbimo prioriteto ir savaiminio pakankamumo principus, imtųsi šių atliekų vežimą tarp valstybių narių apribojančių visuotinai taikomų priemonių ir nustatytų bendrus ar dalinius vežimo draudimus.

24 Kodas 19 12 11*, taikomas „kitoms mechaninio atliekų (įskaitant medžiagų mišinius) apdorojimo atliekoms, kuriose yra pavojingųjų medžiagų“, arba kodas 19 12 12, taikomas „kitoms mechaninio atliekų (įskaitant medžiagų mišinius) apdorojimo atliekoms, nenurodytoms 19 12 11 pozicijoje“.

25 Pagal Direktyvos 2008/98 20 straipsnio pirmą sakinį „17, 18, 19 ir 35 straipsniai netaikomi namų ūkių pagamintoms mišrioms atliekoms“.

26 Direktyva 1999/31 dėl atliekų sąvartynų reglamentuoja sąvartynų tvarkymą, leidimų suteikimo sąlygas, uždarymą ir priežiūrą po uždarymo. Sprendime 2003/33 įtvirtinti atliekų priėmimo į įvairių klasių sąvartynus kriterijai, o tam lemiamą reikšmę turi atliekos priskyrimas prie pavojingųjų ar nepavojingųjų pagal EAS. Vis dėlto minėta klasifikacija yra atskira ir jos nederėtų painioti su atliekų vertinimu siekiant patikrinti, ar tos atliekos atitinka priėmimo kriterijus, numatytus Direktyvos 1999/31 II priede ir Sprendime 2003/33. Todėl analizės, atliktos pagal atliekų priėmimo kriterijus, paprastai negali būti naudojamos siekiant klasifikuoti atliekas pagal EAS. Šiuo klausimu žr. 2018 m. balandžio 9 d. Komisijos pranešimo – Atliekų klasifikavimo techninės gairės (OL C 124, 2018, p. 1) 2.1.4 punktą.

27 Vėliau dar kartą atnaujintas 20017 m. birželio 8 d. Tarybos reglamentu (ES) 2017/997, kuriuo iš dalies keičiamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB III priedo nuostatos dėl pavojingos savybės HP 14 „ekotoksiškumas“ (OL L 150, 2017, p. 1). Jis taikytinas nuo 2018 m. liepos 5 d., taigi *ratione temporis* neturi reikšmės šiose bylose.

41. Dėl aplinkybės, kad sunku klasifikuoti atliekas ir atskirti, kada jos pavojingos, Sąjungos teisės aktų leidėjas parengė atliekų sąrašą, siekdamas, kad gamintojams ir šios turto rūšies turėtojams būtų lengviau priimti sprendimus.

42. Direktyvos 2008/98 7 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad į minėtą sąrašą įtraukiamos pavojingosios atliekos ir atsižvelgiama į jų kilmę, sudėtį ir, kai būtina, pavojingųjų cheminių medžiagų koncentracijos ribines vertes. Be to, numatyta, kad sąrašas iš esmės²⁸ privalomas nustatant, kurios atliekos turi būti laikomos pavojingosiomis. Taigi sąrašas yra privalomas valstybėms narėms, tačiau neišsamus ir neabsoliutus, nes pagal Direktyvą 2008/98 atliktas derinimas nėra išsamus²⁹.

43. EAS įtvirtintas Sprendime 2000/532³⁰, vadovaujantis Direktyvos 2008/98 7 straipsnio 1 dalimi peržiūrėtas Sprendimu 2014/988³¹, siekiant jį atnaujinti atsižvelgiant į mokslo pažangą ir suderinti su cheminių medžiagų srities teisės aktų pakeitimais³².

44. Klasifikuojant pagal EAS, visoms atliekoms priskiriamas šešių skaitmenų numeris, vadinamasis „Europos atliekų kodas“ (toliau – EAK)³³, iš kurio matyti, ar jos pavojingos, ar ne. Šiuo aspektu EAS pripažįstami trijų rūšių kodai:

- „Tik pavojingųjų atliekų (AH) įrašai“: atliekos, kurioms priskiriami šie įrašai [pažymėtos žvaigždute (*)], laikomos pavojingosiomis, nesant poreikio atlikti jokio papildomo vertinimo.
- „Tik nepavojingųjų atliekų (ANH) įrašai“: atliekos, kurioms priskiriami šie kodai, laikomos nepavojingosiomis, nesant poreikio atlikti jokių papildomų vertinimų.
- „Poriniai įrašai“: jei atliekoms nepriskirti tik pavojingųjų arba nepavojingųjų atliekų kodai, joms iš esmės gali būti priskirtas pavojingųjų arba nepavojingųjų atliekų kodas, atsižvelgiant į konkretų atvejį ir atliekų sudėtį. Kitaip tariant, poriniai įrašai gali būti apibrėžiami kaip du ar daugiau kodų, susijusių tuo, kad vienas iš jų yra pavojingųjų, o kitas – nepavojingųjų atliekų kodas, taigi yra pavojingųjų atliekų (MH) poriniai įrašai [pažymėti žvaigždute (*)] ir nepavojingųjų atliekų (MNH) poriniai įrašai.

45. Kai atliekų sudėtis žinoma, gamintojas pagal EAS joms priskiria pavojingųjų arba nepavojingųjų atliekų kodą. Tačiau klasifikuoti sudėtingiau, kai tai susiję su atliekomis, kurioms priskiriami poriniai įrašai, nes jų gamintojas ar turėtojas turi imtis papildomų vertinimo priemonių, kad joms galiausiai priskirtų MH arba MNH kodą. Tokį atvejį nagrinėja teismas *a quo*.

28 Pagal šio 7 straipsnio 2 ir 3 dalių formuluotes valstybės narės gali priskirti pavojingasias atliekas prie nepavojingųjų, ir atvirkščiai, jei turi įrodymų, kad jos turi arba neturi pavojingųjų savybių, pranešdamos apie tai Komisijai, kad ji, jei reikia, pakeistų sąrašą. Dėl valstybių narių diskrecijos apimties Teisingumo Teismas nusprendė 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Komisija / Austrija*, (C-194/01, EU:C:2004:248) 66–71 punktuose.

29 Direktyvai 2008/98 taikoma Teisingumo Teismo jurisprudencija, kuria remiantis pagal Direktyvą 91/689 valstybėms narėms, įskaitant teismus pagal jų kompetenciją, nedraudžiama kitas nei Sprendime 94/904 pateiktame sąraše nurodytas atliekas apibūdinti kaip pavojingasias ir dėl to imtis griežčiausių apsaugos priemonių siekiant uždrausti tokių atliekų nekontroliuojamą apleidimą, išvežimą ir šalinimą (2000 m. birželio 22 d. Sprendimas *Fornasar ir kt.*, C-318/98, EU:C:2000:337, 51 punktas).

30 Direktyva 2008/98 ir Sprendimas 2000/532 sudaro visumą ir turi būti aiškinami kartu, kiek tai susiję su pavojingųjų atliekų apibrėžtimi ir joms taikoma teisine sistema. Žr. Van Calster, G., *ES Waste Law*, Oxford University Press, 2-asis leidimas, 2015, p. 86.

31 Kadangi EAS įtvirtintas Sąjungos sprendime, jis privalomas visas, yra skirtas valstybėms narėms ir jo nereikia perkelti į nacionalinę teisę.

32 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (OL L 396, 2006, p. 1).

33 EAS sudaro dvidešimt *skyrių* (dvių skaitmenų kodai, susiję su kilmės kategorija), kuriuos savo ruožtu sudaro *poskyriai* (keturių skaitmenų kodai, kurie patikslina veiklos sektorių, procedūrą ar turėtoją, tvarkančią atliekas) ir *įrašai* (šešių skaitmenų kodai, nurodantys atlieką). Pavyzdžiui, kodas 19 12 11* yra pavojingųjų atliekų (MH) porinis įrašas, kuris sudarytas taip: 19 (atliekos iš atliekų tvarkymo įrenginių, iš nuotekų valymo įrenginių, esančių už jų susidarymo vietos ribų, ir žmonėms vartoti bei pramonei skirto vandens ruošimo atliekos); 12 [kitai apibūrinamų atliekų mechaninio apdorojimo (pvz., rūšiavimo, smulkinimo, suslėgimo, granuliavimo) atliekos]; 11* kitos mechaninio atliekų (įskaitant medžiagų mišinius) apdorojimo atliekos, kuriose yra pavojingųjų medžiagų. Kai skiriasi du paskutiniai skaitmenys, tai yra MNH kodas: 19 12 12 [kitos mechaninio atliekų apdorojimo atliekos (įskaitant medžiagų mišinius), nenurodytos 19 12 11 pozicijoje].

46. Iš tiesų, kaip nurodo *Corte Suprema de Cassazione* (Kasacinis teismas), taikytinos Įstatyminio dekreto Nr. 152/2006, iš dalies pakeisto Įstatymu Nr. 116/2014, D priedo 4, 5 ir 6 dalys, kuriose įtvirtinta atliekų, kurioms priskirtini veidrodiniai kodai, pavojingumo nustatymo procedūra Italijoje. Minėtas pavojingumas turėjo būti nustatomas šiais trimis etapais (chronologine tvarka):

- nustatyti atliekoje esančius komponentus pagal gamintojo pateiktą informacijos suvestinę, žinias apie cheminį procesą, atliekų ėminius ir analizes,
- patikrinti šių komponentų pavojingumą atsižvelgiant į Europos teisės aktus dėl pavojingųjų cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimo, Europos ir tarptautinius informacijos šaltinius ir produktų, iš kurių susidaro atlieka, saugos lapą,
- nustatyti, ar dėl atliekose esančių sudedamųjų dalių koncentracijos jos yra pavojingos, palyginant atlikus cheminę analizę nustatytas koncentracijas su sudedamųjų dalių maksimalia konkrečių pavojingumo frazių riba arba atliekant bandymus siekiant patikrinti, ar atliekos yra pavojingos.

47. Be to, šiame teisės akte buvo numatyta, kad jei cheminės analizės neleidžia nustatyti konkrečių atliekų sudedamųjų dalių, vadovaujantis atsargumo principu, apskaičiuojant pavojingumą reikėjo atsižvelgti į žalingiausias sudedamąsias dalis. Jei nebūtų laikomasi procedūros arba neleistų nustatyti pavojingų atliekų sudedamųjų dalių, atliekos turėtų būti klasifikuojamos kaip pavojingosios, t. y. joms priskiriamas veidrodinis pavojingųjų atliekų (MH) kodas [pažymėtas žvaigždute (*)].

48. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar tokie nacionalinės teisės aktai atitinka Direktyvą 2008/98 ir Sprendimą 2000/532, kurie pakeisti atitinkamai Reglamentu Nr. 1357/2014 ir Sprendimu 2014/955.

49. Manau, kad Italijos teisės aktai iš esmės atitinka Sąjungos teisę dėl priešasčių, kurias išdėstysiu.

50. Pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 2 punktą, kai vertinamas pavojingumas, siekiant nustatyti atliekose esančias pavojingąsias ir galinčias turėti vieną ar kelias iš penkiolikos III priede numatytų pavojingųjų savybių (HP 1–HP 15) chemines medžiagas, visų pirma reikia žinoti atliekų sudėtį. Kai atliekų sudėtis nežinoma, atliekų gamintojas ar turėtojas turi atlikti būtinus tyrimus.

51. Tiriant atliekų sudėtį reikia atsižvelgti į tai, kad EAS pateikiama klasifikacija, nustatyta pagal atliekų kilmės šaltinį (konkretus procesas ar veikla, kuriems vykstant ji pagaminama), ir „atliekų rūšis“ (ar rūšys tuo atveju, jeigu jos mišrios). Tyrimas, atliekamas siekiant ištirti jų sudėtį, turi leisti nustatyti atliekų šaltinį ir (arba) rūšį, ir taip sudaryti galimybę priskirti joms vieną iš EAS kodų.

52. Yra įvairių būdų, kuriais vadovaudamasis atliekų gamintojas ar turėtojas gali surinkti informaciją apie jų sudėtį, jose esančias pavojingąsias chemines medžiagas ir jų galimas pavojingąsias savybes. Keli iš jų³⁴:

- informacija apie gamybos ir chemijos procesus, kuriems vykstant susidaro atliekos, žaliavas bei tarpines ir chemines medžiagas, įskaitant ekspertų nuomones. Naudingi šaltiniai gali būti gamintojo pateiktos GPGBID ataskaitos³⁵, pramonės procesų vadovai, procesų aprašai ar žaliavų sąrašai,
- pirminio medžiagos ar daikto, prieš jiems tampant atliekomis, gamintojo informacija. Gali būti saugos duomenų lapai (SDL), produktų etiketės arba vardinių parametrų lentelės,

³⁴ 2018 m. balandžio 9 d. Komisijos pranešimo – Atliekų klasifikavimo techninės gairės (OL C 124, 2018, p. 1) 3.2.1 punktas. Šis dokumentas, kuris teisiškai nėra privalomas, parengtas visapusiškai konsultuojantis su valstybėmis narėmis ir ūkio subjektais.

³⁵ Geriausio prieinamo gamybos būdo informaciniai dokumentai (anglų k. *ES Best Available Techniques Reference Documents*, toliau – GPGBID) parengti *European Integrated Pollution Prevention and Control Bureau*, paskelbti <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>

- atliekų analizės duomenų bazės valstybių narių lygmeniu ir
- atliekų ėminių paėmimas ir cheminė analizė.

53. Gamintojas, surinkęs informaciją apie atliekų sudėtį, turi nuspręsti, ar tai cheminė medžiaga, identifikuojama kaip pavojinga (tai nebūtų įprastas atvejis), ar joje yra cheminių medžiagų, turinčių pavojingųjų savybių (tai būtų įprastas atvejis, kuris yra ir pagrindinėse bylose). Medžiagos klasifikuojamos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1272/2008³⁶, o pavojingųjų cheminių medžiagų buvimas atliekose vertinamas pagal Direktyvos 2008/98³⁷ III priedą.

54. Reglamente Nr. 1272/2008, kuriuo ES sistemoje pritaikoma tarptautinė JTO cheminių produktų klasifikacija [Pasauliniu mastu suderinta sistema (GHS)], pateikiami išsamūs cheminių medžiagų vertinimo ir jų klasifikavimo pagal pavojingumą kriterijai.

55. Pagal šio reglamento 1 straipsnio 3 dalį atliekos nėra cheminės medžiagos, mišiniai ar gaminiai; todėl jame nustatytos pareigos netaikomos atliekų gamintojams ar turėtojams. Vis dėlto jo VI priede numatytos visos suderintos pavojingųjų cheminių medžiagų klasifikacijos, kuriomis reikia vadovautis klasifikuojant atliekas, nes daugelis veidrodinių kodų susiję būtent su „pavojingosiomis cheminėmis medžiagomis“³⁸.

56. Pavojingųjų cheminių medžiagų buvimą turi įvertinti gamintojas ar atliekų turėtojas, vadovaudamasis Direktyvos 2008/98 III priedu, kuriame, kaip jau nurodyta, aprašyta penkiolika atliekų savybių, dėl kurių jos yra pavojingos³⁹. Minėtas vertinimas gali būti atliekamas: a) apskaičiuojant, t. y. apskaičiuojant, ar atliekose esančių cheminių medžiagų kiekis siekia arba viršija ribines vertes, pagrįstas pavojingumo frazių kodais (konkrečiai dėl HP 4–HP 14 savybių); ir b) atliekant tiesioginį bandymą, siekiant nustatyti, ar pasireiškia pavojingosios savybės (labai tinka HP 1–HP 4 savybėms nustatyti)⁴⁰.

57. Pagal Sprendimo 2000/532 priedo dalį, skirtą atliekų pavojingosioms savybėms vertinti (1 dalis *in fine*), „jei atliekų pavojingoji savybė įvertinta atliekant bandymą su tokia pavojingosios medžiagos koncentracija, kokia nurodyta Direktyvos 2008/98/EB II priede, tokio bandymo rezultatai yra viršesni“.

36 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, kuriuo iš dalies keičiamos ir panaikinamos direktyvos 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 (OL L 353, 2008, p. 1).

37 Šios teisės normos nėra visiškai suderintos ir Komisija nurodo situacijas, kai ta pati medžiaga, kuri yra pavojinga, gali būti laikoma pavojingąja arba nepavojingąja, atsižvelgiant į tai, ar tai atliekos, ar produktas. Šis nukrypimas reiškia, kad negali būti laikoma, jog iš medžiagų, kurios pristatomos į rinką, kai surenkamos nepavojingosios atliekos, neišvengiamai susidarys nepavojingas produktas. Siekama pašalinti šiuos skirtumus Komisija ėmėsi iniciatyvos ir 2018 m. sausio 16 d. priėmė Dokumentą COM(2018) 32 *final*, kuriame pateiktas Komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui dėl žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinio įgyvendinimo: cheminių medžiagų, produktų ir atliekų teisės akto sąlyčio gerinimo variantai.

38 Taigi kodas 16 01 11* (stabdžių trinkelės, kuriose yra asbesto) yra MH kodas, o 16 01 12 (stabdžių trinkelės, nenurodytos 16 01 11 pozicijoje) – MNH kodas.

39 Tai yra šios pavojingosios savybės: HP 1 Sprogiosios; HP 2 Oksiduojančiosios; HP 3 Degiosios; HP 4 Dirginančiosios – dirgina odą ir pažeidžia akis; HP 5 Specifiškai toksiškos konkrečiam organui (STOT) / Toksiškos įkvėpus; HP 6 Stiprus toksiškumas; HP 7 Kancerogeninės; HP 8 Ėsdinančios; HP 9 Užkrečiamosios; HP 10 Toksiškos reprodukcijai; HP 11 Mutageninės; HP 12 Išskiriančios ūmiai toksiškas dujas; HP 13 Jautrinančios; HP 14 Ekotoksiškos; HP 15 Atliekos, kuriose gali pasireikšti kuri nors prieš tai nurodyta pavojingoji savybė, kuria pirminės atliekos tiesiogiai nepasižymėjo.

40 2018 m. balandžio 9 d. Komisijos pranešimo – Atliekų klasifikavimo techninių gairės (OL C 124, 2018, p. 1) 3.2.2 punktas.

58. Jei atliekos turi vieną ar kelias iš penkiolikos pavojingųjų savybių, jų gamintojas ar turėtojas turi joms priskirti veidrodinius pavojingųjų atliekų (MH) kodus. Jei atliekos jų neturi, joms taip pat gali būti priskiriami šie kodai, jeigu jose yra kuris nors iš patvariųjų organinių teršalų (POT)⁴¹, nurodytų AS priede (2 punkto 3 įtrauka), kurio kiekis viršija ribines vertes, numatytas Reglamento (EB) Nr. 850/2004 IV priede⁴².

59. Visa tai, kas išdėstyta, leidžia man atmesti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo vadinamą tikimybės tezę, pagal kurią atliekų gamintojas turi *diskreciją* priskirti veidrodiniu kodu pažymėtas atliekas prie pavojingųjų arba nepavojingųjų, nes neįmanoma atlikti bandymų siekiant nustatyti visas atliekose esančias chemines medžiagas, ir joms visoms galiausiai būtų priskiriami MH kodai.

60. Kaip jau nurodyta, pagal ES teisės aktus reikalaujama, kad gamintojas ar atliekų turėtojas pagrįstai nustatytų jų sudėtį ir vėliau patvirtintų galimą nustatytų cheminių medžiagų pavojingumą, o atsižvelgdamas į jų verčių koncentraciją – jų priklausomybę pagal Direktyvos 2008/98 III priedą ar Reglamento Nr. 850/2004 IV priedą. Taip pat atmestina „tikrumo tezę arba pavojingumo prezumpcija“, nurodoma prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo, pagal kurią privaloma atlikti išsamią atliekų sudėties ir visų galimų pavojingųjų cheminių medžiagų paiešką, taip pat nustatyti jų koncentracijos laipsnį, ir tai vienintelis būdas siekiant klasifikuoti atliekas kaip pavojingasias.

61. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl Sprendimo 2000/532, iš dalies pakeisto Sprendimu 2014/955, priedo skirsnio „Vertinimas ir klasifikacija“ 2 punkto dviejų terminų aiškinimo. Šios nuostatos tekstas italų k.: „<...> l'iscrizione di una voce nell'elenco armonizzato di rifiuti contrassegnata come pericolosa, con un riferimento specifico o generico a “sostanze pericolose”, è opportuna solo quando questo rifiuto contiene sostanze pericolose pertinenti che determinano nel rifiuto una o più delle caratteristiche di pericolo <...>“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad pagal kai kuriuos aiškinimus terminų „opportuna“ ir „pertinenti“ vartojimas, kiek tai susiję su poriniais įrašais, patvirtintų galimą vertinimo diskrecijos buvimą ir kad pavojingumo paieška susijusi tik su atliekų komponentais, *reikšmingais* atsižvelgiant į jų pavojingumą.

62. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją⁴³ būtina atsižvelgti į kitas šios nuostatos kalbines versijas siekiant nustatyti, ar jos skiriasi, ir, jei taip, aiškinti atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalis ji yra, struktūrą ir tikslą.

41 Patvarieji organiniai teršalai (POT) yra organinės cheminės medžiagos, turinčios tam tikrų fizinių ir cheminių savybių, dėl kurių, patekusių į aplinką, išlieka ilgą laiką, plačiai paplinta visoje aplinkoje, kaupiasi gyvųjų organizmų, įskaitant žmonių, riebaliniame audinyje ir yra toksiškos tiek žmonėms, tiek laukinei gamtai. Pavyzdžiui: polichlorinti dibenzo-p-dioksino ir dibenzofuranai (PCDD/PCDF), DDT [1,1,1-trichlor-2,2-bis(4-chlor fenil)etanas], chlordanas, HCH (įskaitant lindaną), dieldrinas, endrinas, heptachloras, heksachlorbenzenas, chlordekonas, aldrinas, pentachlorbenzenas, mireksas, toksafenas, heksabrombifenilas.

42 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl patvariųjų organinių teršalų ir iš dalies keičiantis Direktyvą 79/117/EEB (OL L 158, 2004, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 8 t., p. 465).

43 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją vienoje iš Sąjungos teisės nuostatų kalbinių versijų vartojama formuluotė negali būti vienintelis vienos iš jos nuostatų aiškinimo pagrindas ar įgyti pirmenybę prieš kitas kalbines versijas. Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į visomis Sąjungos kalbomis parengtas versijas. Esant Sąjungos teisės akto įvairių kalbinių versijų neatitikimui, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalis ji yra, struktūrą ir tikslą (2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *Edilizia Mastrodonato* C-147/15, EU:C:2016:606, 29 punktą ir 2016 m. kovo 17 d. Sprendimo *Kødbranchens Fællesråd*, C-112/15, EU:C:2016:185, 36 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

63. Taigi nuostatos versijos ispanų⁴⁴, portugalų⁴⁵, prancūzų⁴⁶ ir anglų⁴⁷ kalbomis sutampa tiek, kiek, kalbant apie poriniais įrašais pažymėtas atliekas, į suderintą atliekų sąrašą jos įrašomos *pagrįstai* ir *tinkamai* tik „<...> jei tose atliekose yra atitinkamų pavojingųjų medžiagų, dėl kurių atliekos turi vieną ar daugiau <...> pavojingųjų savybių“. Atliekoms, kurioms taikytinas porinis įrašas, priskiriamas MH kodas tik jeigu jose yra cheminių medžiagų, kurios *turi* vieną ar kelias iš penkiolikos pavojingųjų savybių, numatytų Direktyvos 2008/98 III priede. Taigi šiuo aspektu nėra veiksmų laisvės ir *galimybės*. Manau kad šios kalbinės versijos tiksliai atitinka teisės normos tikslą ir struktūrą.

64. Dėl tyrimų ir bandymų metodų, kuriuos gamintojas ar turėtojas turi naudoti, siekdamas įvertinti atliekų toksiškumą ar pavojingumą ir priskirti joms porinius įrašus (antrasis prejudicinis klausimas), pažymėtina, kad nei Direktyvoje 2008/98, nei Sprendime 2000/532 nepateikta konkrečių ir tiesioginių nurodymų, nes metodai Sąjungos teisėje nebuvo suderinti. Vis dėlto Direktyvos 2008/98, iš dalies pakeistos Reglamentu Nr. 1357/2014, III priede *in fine* dėl bandymų metodų aiškiai nurodyta, kad turi būti taikomi „<...> Tarybos reglamento (EB) Nr. 440/2008 ir kituose atitinkamuose Europos standartizacijos komiteto (CEN) dokumentuose aprašyti metodai arba kiti tarptautiniu lygmeniu pripažįstami bandymų metodai ir gairės“.

65. Sprendimo 2000/532 priedo skirsnio „Vertinimas ir klasifikavimas“ 2 punkte taip pat pateikti papildomi patikslinimai dėl tyrimų ir bandymų metodų:

- jo antroje įtraukoje nurodoma pavojingoji savybė gali būti įvertinta remiantis medžiagų koncentracija atliekose arba, jei Reglamente (EB) Nr. 1272/2008 nenurodyta kitaip, atliekant bandymą pagal Reglamentą (EB) Nr. 440/2008⁴⁸ ar kitus tarptautiniu mastu pripažintus bandymų metodus ir gaires,
- penktoje įtraukoje nurodyta, kad, „jei taikytina, nustatant atliekų pavojingąsias savybes galima atsižvelgti į šias Reglamento (EB) Nr. 1272/2008 VI priedo pastabas: – 1.1.3.1. Su medžiagų identifikavimu, klasifikavimu ir ženkliniu susijusios pastabos – B, D, F, J, L, M, P, Q, R ir U pastabos. – 1.1.3.2. Su mišinių klasifikavimu ir ženkliniu susijusios pastabos – 1, 2, 3 ir 5 pastabos“.

66. Abiejose nuorodose nurodomos bandymų ir cheminių analizių rūšys⁴⁹, kuriuos gali atlikti gamintojai ir atliekų turėtojai, siekdami iširti jose esančių cheminių medžiagų pavojingumą. Žinoma, galimi Reglamente Nr. 440/2008 numatyti bandymų metodai, taikytini cheminėms medžiagoms pagal Reglamentą REACH. Taip pat galimi bandymų ir atliekose esančių pavojingųjų savybių skaičiavimo metodai, paaiškinti 2018 m. Komisijos pranešimo⁵⁰ III priede.

⁴⁴ „Solo se justifica la inclusión de un residuo en la lista armonizada de residuos marcado como peligroso y con una mención específica o general a «sustancias peligrosas», si el residuo contiene sustancias peligrosas que le confieren una o varias de las características de peligrosidad <...>“.

⁴⁵ Tuo pačiu klausimu versija portugalų k.: „só se justifica a inclusão de um residuo na lista harmonizada de resíduos, assinalado como «perigoso» e com uma menção específica ou geral a «substâncias perigosas», se o residuo em causa contiver substâncias perigosas que lhe confirmam uma ou mais das características de perigosidade <...>“.

⁴⁶ „Une référence spécifique ou générale à des «substances dangereuses» n'est appropriée pour un déchet marqué comme dangereux figurant sur la liste harmonisée des déchets que si ce déchet contient les substances dangereuses correspondantes qui lui confèrent une ou plusieurs des propriétés dangereuses <...>“.

⁴⁷ „An entry in the harmonised list of wastes marked as hazardous, having a specific or general reference to “hazardous substances”, is only appropriate to a waste when that waste contains relevant hazardous substances that cause the waste to display one or more of the hazardous properties <...>“.

⁴⁸ 2008 m. gegužės 30 d. Komisijos reglamentas, nustatantis bandymų metodus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) (OL L 142, 2008, p. 1).

⁴⁹ Cheminė analizė iš esmės naudojama siekiant nustatyti atliekose esančias chemines medžiagas, o bandymai paprastai taikomi siekiant nustatyti cheminės medžiagos, dėl kurios yra žinoma, kad ji yra atliekų sudėtyje, koncentraciją.

⁵⁰ 2018 m. balandžio 9 d. Komisijos pranešimo – Atliekų klasifikavimo techninės gairės (OL C 124, 2018, p. 1) 3 priedas „Konkretūs metodai pavojingosioms savybėms nustatyti (HP 1–HP 15)“, p. 87–123.

67. Savo ruožtu minėto pranešimo 4 priede išvardyti CEN metodai ir standartai siekiant apibūdinti atliekas atliekant įvairių rūšių chemines analizes⁵¹.

68. Vis dėlto manau, kad bet kuri bandymų rūšis, galima pagal tarptautinius, Sąjungos ir nacionalinės teisės aktus⁵², yra vienodai galiojanti siekiant nustatyti atliekose esančių cheminių medžiagų pavojingumą ar nepavojingumą. Tiek Direktyvos 2008/98, iš dalies pakeistos Reglamentu Nr. 1357/2014, III priede *in fine*, tiek Sprendimo 2000/532 priedo skirsnio „Vertinimas ir klasifikavimas“ 2 punkto antroje įtraukoje įtvirtinta, kad galima naudoti „kitus tarptautiniu mastu pripažįstamus bandymų metodus ir gaires“. Dar kartą priminsiu, kad pagal Sprendimo 2000/523 priedo „Vertinimas ir klasifikavimas“ 1 dalį *in fine* bandymų rezultatai viršesni už pavojingųjų medžiagų apskaičiavimo metodą.

69. Kiek tai susiję su bandymų ir cheminių analizių apimtimi, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad šios analizės gali būti atliekamos paimant ėminius, tačiau turi būti užtikrinta, kad tie ėminiai yra veiksmingi ir reprezentatyvūs. Tai užtikrinama, pavyzdžiui, taikant CEN parengtas technines specifikacijas, susijusias su „atliekų klasifikavimu – atliekų ėminių paėmimu“⁵³.

70. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Direktyvos 2008/98 7 straipsnis ir III priedas, taip pat Sprendimo 2000/532 priedo skyriaus „Vertinimas ir klasifikavimas“ 2 punktas „Atliekų priskyrimas [prie] pavojing[ųjų] atliek[ų]“ turi būti aiškinami taip, kad gamintojas ar poriniai įrašais pažymėtų atliekų turėtojas privalo nustatyti jų sudėtį ir vėliau, atlikdamas skaičiavimus ir bandymus, įvertinti, ar jose yra kuri nors iš Direktyvos 2008/98 III priede ar Reglamento Nr. 850/2004 IV priede išvardytų pavojingųjų ar turinčių pavojingųjų savybių cheminių medžiagų. Todėl svarbu paimti ėminius, atlikti chemines analizes ir bandymus, numatytus Reglamente Nr. 440/2008, arba bet kuriuos kitus ėminių tyrimus, chemines analizes ir bandymus, pripažįstamus tarptautiniu lygmeniu arba galimus pagal valstybės narės vidaus teisę.

2. Ketvirtasis prejudicinis klausimas

71. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagal atsargumo principą reikalaujama, kad kai kyla abejonių arba neįmanoma visiškai patvirtinti pavojingųjų cheminių medžiagų buvimo atliekose, joms turi būti priskiriamas pavojingųjų atliekų porinis įrašas MH.

72. Be taršos prevencijos, žalos aplinkai atitaisymo ten, kur yra jos šaltinis, ir „kas teršia, tas moka“ principų, atsargumo ar apdairumo principas pagal SESV 191 straipsnio 2 dalį yra vienas iš principų, kuriuo grindžiama Sąjungos aplinkos politika. Atsargumo principas yra rizikos valdymo priemonė, kuria galima pasinaudoti mokslinio neapibrėžtumo atveju, esant įtarimui, jog kyla pavojus žmonių sveikatai ar aplinkai, ir kuri leidžia imtis prevencinių priemonių, kol šis neapibrėžtumas bus išaiškintas⁵⁴.

51 2018 m. balandžio 9 d. Komisijos pranešimo – Atliekų klasifikavimo techninių gairių 4 priedas, p. 129–131.

52 2018 m. pranešime pati Komisija nurodo dokumentą „Atliekų apibūdinimas. Atliekų elementų ir medžiagų nustatymas“, paskelbtą eksperimentiniame standarte AFNOR XP X30-489, kuriame siūlomas išsamaus skystųjų ir kietųjų atliekų elementų ir medžiagų nustatymo metodas. Taip pat JAV aplinkos apsaugos agentūros dokumentą *Test Methods for Evaluating Solid Waste (SW-846)*, 2014, paskelbtas: <http://www3.epa.gov/epawaste/hazard/testmethods/sw846/online/index.htm>

53 CEN techniniai standartai: EN 14899 Ėminių paėmimo plano parengimo ir taikymo schema, CEN/TR 15310-1:2006 Įvairiomis sąlygomis ėminių paėmimo kriterijų parinkimo ir taikymo vadovas, CEN/TR 15310-2:2006 Ėminių paėmimo būdų vadovas, CEN/TR 15310-3:2006 Natūralioje aplinkoje ėminių paėmimo procedūrų vadovas, CEN/TR 15310-4:2006 Ėminių pakavimo, laikymo, konservavimo, vežimo ir tiekimo procedūrų vadovas ir CEN/TR 15310-5:2006 Ėminių paėmimo plano parengimo vadovas.

54 Žr. Thieffry, P., *Manuel de droit européen de l'environnement*, 2.^a ed., Bruylant, Briuselis, 2017, p. 83; ir Esteve Pardo, J., *El desconcierto del Leviatán. Política y derecho ante las incertidumbres de la ciencia*, Marcial Pons, Madridas, 2009, p. 141–146.

73. Atsargumo (arba apdairumo) principas kartu su kitais nurodytas Direktyvos 2008/98 4 straipsnio 2 dalies paskutinėje pastraipoje⁵⁵, o tos pačios direktyvos 1 ir 13 straipsniuose nurodyta valstybių narių pareiga priimti priemones, būtinas tam, kad atliekos būtų tvarkomos nekeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nedarant žalos aplinkai.

74. Veidrodinio MH kodo priskyrimas atliekoms, kaip jau minėjau, sukelia svarbias pasekmes, susijusias su vėlesniu jų tvarkymu (pakartotinis naudojimas, perdirbimas, galimas perdirbimas ir šalinimas). Kaip tvirtina Komisija, atsargumo principas automatiškai nereiškia minėto klasifikavimo, kai paprasčiausiai abejojama dėl cheminių medžiagų, turinčių pavojingųjų savybių, numatytų Direktyvos 2008/98 III priede ar Reglamento Nr. 850/2004 IV priede, buvimo.

75. Siekdamas išsiaiškinti, ar atliekoms reikia priskirti MH kodą, ar MNH kodą, jų savininkas ar turėtojas turi taikyti poriniais įrašais pažymėtų atliekų klasifikavimo procedūrą, t. y. pirmiausia nustatyti jų sudėtį, ir tuo atveju, jei būtų aptikta pavojingųjų savybių turinčių cheminių medžiagų, apskaičiuoti jų vertes arba atlikti atitinkamus bandymus.

76. Vis dėlto gamintojas ar atliekų turėtojas negali pasinaudoti atsargumo principu kaip pretekstu netaikyti Sprendime 2000/532 nustatytos poriniais įrašais pažymėtų atliekų klasifikavimo procedūros. Valstybėms narėms leidžiama perklasifikuoti atliekas kaip nepavojingas arba kaip pavojingas, tačiau jos privalo pranešti Komisijai, kad ši, jei reikia, pakeistų EAS pagal Direktyvos 2008/98 7 straipsnio 2 ir 3 dalis. Jei toks apribojimas nustatytas valstybėms narėms, pagal minėtą principą fiziniams ir juridiniams asmenims neleidžiama klasifikuoti atliekų nesilaikant minėtose ES teisės normose numatytos procedūros.

77. Manau, kad tai patvirtina Teisingumo Teismo jurisprudencija⁵⁶. Iš tiesų „tam, kad atsargumo principas būtų taikomas teisingai, reikia, pirma, identifikuoti atitinkamų medžiagų arba maisto produktų potencialiai negatyvias pasekmes sveikatai ir, antra, atlikti visapusišką pavojaus sveikatai vertinimą, pagrįstą turimais patikimiausiais mokslo duomenimis ir naujausių tarptautinių tyrimų rezultatais“⁵⁷. Taigi, „<...> apsaugos priemonių negalima tinkamai pateisinti vien hipotetine pavojaus buvimo galimybe, pagrįsta tik mokslo kol kas nepatikrintomis prielaidomis. Priešingai, tokių apsaugos priemonių, nepaisant jų laikinojo pobūdžio ir net jeigu jos yra prevencinės, galima imtis tik remiantis kiek įmanoma išsamesniu pavojaus įvertinimu, atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, patvirtinančias šių priemonių būtinumą“⁵⁸.

78. Taip pat nepakanka paprasčiausiai nurodyti, kad abejojama dėl atliekų pavojingumo, siekiant joms priskirti MH kodą remiantis atsargumo principu. Jei taip būtų, visi poriniai įrašai lemtų, kad atliekos būtų klasifikuojamos kaip pavojingosios. Tačiau kartojau, kad pagal minėtą klasifikavimą reikalaujama atlikti atskirą atliekų sudėties analizę ir vėliau patikrinti galimą jas sudarančių cheminių medžiagų pavojingumą. Direktyvoje 2008/98 ir Sprendime 2000/532 numatytos procedūros reikalavimai panašūs į tuos, kuriuos Teisingumo Teismas nurodė tuo atveju, kai siekiama pasiremti atsargumo principu.

55 Joje nustatyta, kad „pagal 1 ir 13 straipsnius valstybės narės atsižvelgia į bendrus aplinkos apsaugos principus – atsargumą ir tvarumą, techninį galimumą ir ekonominį gyvybingumą, išteklių apsaugą, taip pat bendrą poveikį aplinkai, žmonių sveikatai, ekonomikai ir socialinei aplinkai“.

56 Išsamų Sąjungos teismų jurisprudencijos aprašymą žr.: Da Cruz Vilaça, J. L., „The Precautionary Principle in EC Law“, *ES Law and Integration: Twenty Years of Judicial Application of ES Law*, Hart Publishing, 2014, p. 321–354.

57 Žr., be kitų, 2010 m. sausio 28 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija* (C-333/08, EU:C:2010:44) 92 punktą ir 2017 m. sausio 19 d. Sprendimo *Queisser Pharma* (C-282/15, EU:C:2017:26) 56 punktą. Taip pat žr. generalinio advokato M. Bobek išvados, pateiktos byloje *Confédération paysanne ir kt.* (C-528/16, EU:C:2018:20), 48–54 punktus.

58 Žr., be kitų, 2011 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Monsanto ir kt.* (C-58/10–C-68/10, EU:C:2011:553) 77 punktą ir 2017 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Fidenato ir kt.* (C-111/16, EU:C:2017:676) 51 punktą.

79. Pritariu Italijos vyriausybei, kad gamintojas ar atliekų turėtojas neprivalo jų išsamiai išanalizuoti tam, kad nustatytų *visas* pavojingasias chemines medžiagas pagal Reglamentą Nr. 1272/2008, kurios gali būti jų sudėtyje, ir *visas* galimas pavojingasias savybes taikant Direktyvos 2008/98 III priedą. Šios nuomonės laikosi ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris teigia, kad nebūtina atlikti abstrakčios *visų* cheminių medžiagų, kurias gali turėti atliekos, paieškos, reikia tinkamai jas nustatyti remiantis tikslios jų sudėties vertinimu ir vėliau patikrinti nustatytų cheminių medžiagų pavojingumą.

80. Be to, techninio ir ekonominio gyvybingumo principas, nustatytas Direktyvos 2008/98 4 straipsnio 2 dalies paskutinėje pastraipoje, yra priešingas, nes pagal jį gamintojui nustatoma pareiga atlikti visiškai išsamią atliekų sudėties ir visų joje esančių cheminių medžiagų pavojingųjų savybių analizę. Tokia pareiga taip pat neproporcinga.

81. Mano nuomone, atsargumo principas pateisintų MH porinio įrašo atliekoms priskyrimą, kai jų sudėties ir (arba) jų sudedamųjų dalių pavojingųjų savybių analizė būtų neįmanoma dėl priežasčių, nepriklausančių nuo gamintojo ar atliekų turėtojo. Šiuo atveju kiltų realus pavojus visuomenės sveikatai ar aplinkai, dėl kurio atliekoms būtų priskiriamas MH porinis įrašas, kaip ribojamoji priemonė, siekiant „neutralizuoti“ jų pavojingumą⁵⁹.

IV. Išvada

82. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau taip atsakyti į *Corte suprema di Cassazione* (Kasacinis teismas) pateiktus prejudicinius klausimus:

2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas 7 straipsnis ir III priedas, iš dalies pakeisti Reglamentu (ES) Nr. 1357/2014, ir 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimo 2000/532/EB, keičiančio Sprendimą 94/3/EB, nustatantį atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 1 straipsnio a dalį, ir Tarybos sprendimą 94/904/EB, nustatantį pavojingų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų medžiagų 1 straipsnio 4 dalį, iš dalies pakeisto Sprendimu 2014/955/ES, priedo skyriaus „Vertinimas ir klasifikavimas“ 2 punktą „Atliekų priskyrimas [prie] pavojing[ųjų] atliek[ų]“ turi būti aiškinami taip, kad:

- 1) gamintojas ar atliekų, kurioms priskirtini poriniai įrašai, turėtojas privalo nustatyti minėtų atliekų sudėtį ir vėliau atlikdamas skaičiavimus ar bandymus patikrinti, ar jose yra kurios nors pavojingos ar turinčios pavojingųjų savybių cheminės medžiagos, nurodytos Direktyvos 2008/98 III priede arba Reglamento (ES) Nr. 850/2004 IV priede. Šiuo tikslu reikia taikyti ėminių paėmimą, chemines analizes ir bandymus, numatytus Reglamente (EB) Nr. 440/2008, arba atlikti bet kuri kitą ėminių paėmimą, cheminę analizę ar bandymą, pripažįstamus tarptautiniu lygmeniu ar galimus pagal valstybės narės vidaus teisę;
- 2) gamintojas ar atliekų turėtojas negali remtis apdairumo arba atsargumo principu kaip pretekstu netaikyti poriniais įrašais pažymėtų atliekų klasifikavimo procedūrų, nustatytų Direktyvoje 2008/98 ir Sprendime 2000/532, nebent jų sudėties ir (arba) sudedamųjų dalių pavojingųjų savybių analizė yra neįmanoma.

⁵⁹ Pasak Teisingumo Teismo, „jeigu paaiškėja, kad dėl atliktų tyrimų rezultatų nepakankamumo, neįtikinamumo arba netikslumo neįmanoma neabejotinai nustatyti nurodomos rizikos buvimo arba apimtys, tačiau realios žalos visuomenės sveikatai tikimybė išlieka tuo atveju, jeigu rizika pasitvirtintų, atsargumo principas pateisina ribojančių priemonių ėmimąsi“ (2004 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-41/02, EU:C:2004:762, 54 punktas; 2010 m. sausio 28 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-333/08, EU:C:2010:44, 93 punktas ir 2017 m. sausio 19 d. Sprendimo *Queisser Pharma*, C-282/15, EU:C:2017:26, 57 punktas).